

ЕМІГРАНТ

часописъ „Товариства св. Рафаїла“ для охорони руских емігрантів з Галичини і Буковини.

Адреса адміністрації: ЛЬВІВ,
ул. Коперника ч. 36, а редакції: пл. св. Юра 5.

„Емігрант“ виходить з додатками 6 разів до року і коштує 1 кор. 20 сот. в Австрії, 1·50 кор. в Німеччині, $\frac{1}{2}$ долара (2·50 корон) в Америці, а в Росії 80 коп. (2 кор. 4 сот.) річно. Поодиноке ч. 20 сот. Для членів „Тов. св. Рафаїла“, висилається даром.

Слідуюче число буде готове в цвітни.

Засади діяльності Товариства св. Рафаїла.

— Дорогі Земляки! Рідної землі не покидайте легкодушно і на все! Коли Вас доля змушує емігрувати, то бодай не продавайте батьківських ґрунтів, щобисгте мали до чого вернутися. Ідьте радше на зарібки, щадіть, не розпивайтеся; з заробленими грішми вертайте і поправляйте ними Ваші господарства. Не іно зарібків пильнуйте а вважайте також на Вашу душу — не дайте ся пірвати в море зіпсутя, бо втопите ся на віку! Не забудьте порадити ся перед виїздом в „Товаристві св. Рафаїла“ у Львові, ул. Коперника 36. Коли Вас деб'єбудь будуть питати: хто Ви є і якої віри — то не кажіть: „Австріяк“, „Галіцянин“, „Галішen“, „Поляк“, і т. п., тільки всюди кажіть: Я є Українець (ка) і католик(а) грецького обряду. —

Що в тім числі є:

Єще в справі нашої церкви в Канаді. — Десять Божих заповідей для емігрантів. — Ради, інформації і вісти. — Бібліографічні замітки.

Рускі емігранти!

Нім рішите ся їхати в чужину, напишіть до:

„Товариства св. Рафаїла“

Львів, Коперника 36,

щоби Вам прислано поучене що до дороги і краю, до котрого їдете,
карту поручаочу

з адресами дуже помічними в чужині.

Порада безплатна, іно просимо долучити марку на відповідь.

може повернути до свого першого обряду. Діти виховують ся в обряді вітця. Вінчав парох жениха.

На стовпцях канадийських українських часописій сей декрет викликає однаке невдоволення а се тому, що Апостольський Престол з'обов'язує греко-католицьких съяшеників добеженності а навіть заборонює приїздити сюди жонатимъ съященикам і вдівцям, що мають дітей. Апостольський Престол очевидно має тут на увазі необхідні матеріальні потреби жонатого духовенства, задля яких воно могло б статися для своїх вірних тягарем. Також і то треба тяжити, що декрет видано на чс десяти літ а опісля може бути змінений, колиб в дечім показав ся непрактичним або не ведучим до цілі.

Все те заповідав гарний розвій нашій церкві в Канаді. Недавно до Канади виїхало чотирох студентів богословія, котрі по дозвolenю студий в латинськім (на разі, поки не основано укр. семинара) семинари в Торонто стануть трудівниками в новім Христовім винограді. З ними виїхав також о. др. Перепилица, префект духовного семинара у Львові.

Як з одного боку вплив і значіння католицької Церкви між канадийськими Українцями зростає, так а другого боку протестантизм серед них помалу зникає а піддержує його між нашими переселенцями інодоляр англійських націоналістів. Той занепад характеризують дуже добре „Новини“ (I. 79) в статті „Треба вібачити.“ Між іншим автор статті так висловлюється ся:

„Коли би силу церков числити після числа церковних будинків, то без сумніву розвій протестантизму поміж нашими канадийськими поселенцями мігби декому заімпонувати. На кождій колонії, в кождім місточку стоїть якась протестантська церква. На колоніях воробці у них цвіркають, у містак миші танцюють.

Ні жаль силу церкви рахують після числа вірних, що ходять до церков, а не після скількості дошок чи цегол, вложених в будинки.

Протестантизм між Українцями в Канаді є один великий гумбуг і хто як хто, а самі їх попинай лучше знають, що се гумбуг.

Церква порожна, вірних часом ані на лік не знайдеш, піп ходить без діла як в лі ві лише турбує ся тим, чи ще дадуть йому „пейду“ на другий місяць, чи може вже дадуть йому в шию, — от і весь протестантизм.

Як би нині презбітеріани перестали платити платню т.зв. независимим попам, а методисти незаплатили Белетаєви, ми більше чим певні, що завтра ані пес не гавкнув би поміж Русинами про презбітеріянську та методиську віру...

А який фундамент, така будівля. Гумбуг на гумбугові іде тай гумбугом поганя.

Едмонтонський презбітеріянський парох Вільчинський:

сердить ся на нас в „Ранку“ за те, що ми глузуємо з т. зв. „Української Бурси“ та приписує нам мотиви, які нам навіть не снилися. А тимчасом не відповідає на одно, однієї просте питання: Що се за „бурса“, коли там мешкає два студенти? Тож два студенти могли знайти таке саме, коли не краще, приміщення і в найзвичайнішім „румінг гавзі“. Нащо надуживати слова „бурса“ на мешканців для двох студентів і ширити у людей зневіру до дійсних бурс? А коли вже маєте мати бурсу, то чому не робите старань, аби було в ній більше числа студентів? Чому не зробите тої бурси народною інституцією, як вона є дійсно „українська“, а попута і права до неї так, що й самі не знаєте, до кого вона належить?

Не о бурсу вам розходить ся, а о славу, що робите просвітну роботу. Числите на те, що люди будуть знати, що в Едмонтоні якась бурса, але не будуть знати, хто мешкає в тій бурсі.

Се називає ся гумбуї.“

Десять Божих заповідей для емігрантів.

Вступ.

Пророцтво єгипетського Йосифа сповнило ся. Після сімох літ урожаю настуپили літа неурожаю. У всіх краях запанував голод а так само в ханаанській землі, де проживали патріархи Яків і його сини. Боже Провидінє однаке, як з одної сторони зсилає на людей кари за їх гріхи, так з другого боку вже наперед продумує способи як, би біді зарадити. Бог не хоче смерти грішника, але бажає, щоби грішник навернувся і був живий. Наш Бог не є Богом пімсти, але Богом справедливості і безграницього милосердя. Тому й тоді Бог так розпорядив, що сини Якова продали свого наймолодшо-

го брата Йосифа до Єгипту, де він мав стати ся першим зпоміж фараонових урядників, щоби і Єгиптян і свою численну рідню уратувати від голодової смерті. Яков і його сини дізnavши ся, що в Єгипті є збіже, яке Йосиф зібрал під час літ урожаю, покинули на якийсь час свій рідний край а переселили ся до Єгипту. Там вони розросли ся у великий ізраельський народ, який під проводом пророка Мойсея у відповідний час повернув до рідної землі. А щоби народ ту свою рідну батьківщину любив, щоби у своєму серцю по всій часи заховував вдячний спомин на ту подію а особливо любов до свого Бога, котрий сильною рукою випровадив його з Єгипту так само чудесно, як перед тим подбав, щоби народ ізраїльський хліба у рідній землі не загинув, Бог на горі Синай заклю-

чив з народом угоду і дав Йому десять Божих заповідій. Ті Божі заповіди Бог виписав на двох камінних таблицях і приказав їх як найточніше заховувати. До тої важкої хвили Бог приказав народові як найліпше приготовити ся через тридневний піст, здержуваючи ся від съвітових присмостій та забав і через молитву, а коли три дни приготовання минули, Бог серед близкавиць і громів сказав: „Я є Господь Бог Твій, котрий випровадив тебе із землі єгипетської, з дому неволі“. Тими словами Бог пригадав народові, щоби виповнював Його заповіди з вдячності за ті добродійства і опіку, якими Бог окружав народ в часі його побуту на чужині. Пригадував їм далі, що й після повороту народа до рідної землі Бог буде його благословити, як він у своїм життю буде придержувати ся приписів Божого закона.

Як колись ізраельським народом, так і тепер предобрядий Бог опікується кождим народом у съвіті. Раз зсилає на нього ріжні допусти і нещастя, то знову дозволяє, щоби доля ясним сонінком усьміхнула ся до него, а всьо то діється ся тому, щоби народ не знайдів, не занепав, але щоби підносив ся, двигав ся із своєго занепаду та виповнив своє призначене у съвіті. І ніякий народ не съміє нарікати на Бога або жалувати ся, що Бог його опустив, бо чи Бог якийсь народ карає чи Йому благословить, Він все має на

ціли його добро. Навпаки, як Бог когось карає, треба в покорі цілувати лівицю Його справедливості, коли ж Він когось благословить, не вільно забувати на Бога а треба цілувати правицю його милосердя. Сю правду повинен передовсім памятати український народ, якого Бог предивними дорогами своєї справедливости і милосердя провадить до призначеної Йому мети. Брак доброго загospодарованя в краю, часті повіни і зливи, які на довгий час знищили працю рільника, марево війни, що вже від кількох літ чорною хмарою нависло над нашою країною і тому спинює її у економічнім розвитку, спричиняють, що наш народ подібно Йосифовій рідині остаеться без хліба. Та де потреба найбільша, там Божа поміч найближча. Як раз в часі тих нещасть, які Бог на нас зсилає, може за наші гріхи а може, аби нас спонукати до пильнішої праці над своїм власним відродженем, Він для наших людей отирає границі далеких богатших країв з високою просвітітою і культурою, щоби ми там знайшли собі хліб а також навчилися того, як нам дома урядити ся, щоби і ми дійшли до красшої долі. І бідний народ зрозумів волю свого доброго Вітця. Рік річно понад 100.000 наших робітників виходить на зарібки до сусідної Німеччини і інших європейських країв, щоби чесно заробити собі на хліб. Крім того може таке саме чи-слово глядити собі долі єще

далі, виходить аж за море в далеку Канаду чи Америку і там з Божою помочию знаходить собі прожиток. Так то Боже Провидінє дбає за нас, як колись в часах старозавітних патріархів дбало за ізраїльський народ. За то нехай Йому буде найбільша подяка і діточа любов від нас... Як би не то, ми мусілиби з нашими діточками примирати з голоду. При тім однаке Бог нас перестерігає перед ріжними небезпеками і шкодами, які може нам нанести побут на далекій чужині. Він до Вас, дорогі емігранти, з вітцівською любовю відзывається: Я є Господь Бог ваш і ваших вітців; я вибавив ваших вітців із неволі дикої Татарви; я зпосеред хуторів і згарищ вашого історичного життя випровадив вас на ясний путь народної самосвідомості і самопевності; я подбав о те, щоби між вами не згасла віра і обряд ваших перших апостолів св. Ольги і св. Володимира Великого та многих ниньших ваших святих; я зпід попелів вашого страшного релігійного занепаду опісля розбудив серед вас ясний вогонь любови моєї правдивої католицької Церкви, а щоби ви на се знову не забули, я дозволив, щоби ви угоду, обновлену зі мною, запечатали кровю найліпшого сина вашого народу св. священомученика Йосафата отак, як я запечатав її кровю моєго Сина а вашего Господа, Ісуса Христа. Я є Господь Бог ваш, котрий й тепер дбаю о те, щоби ви мали хліб ваш

насущний, і тому я запровадив вас там, де ви працею ваших рук можете Його здобути. Яко ваш Отесь домагаю ся від вас вашої любови, яко ваш Господь і Сотворитель маю право до вашої служби мені і почитання а яко ваш Спаситель домагаю ся від вас вашого серця неподільно і виключно для Себе. Ніякий гріх і ніякі сьвітові впливи не съміють віднимати мені того, що я собі вислужив Своєю кровлю, пролятою за вас на хресті. І тому єще з більшим правом, як колись від ізраїльського народа, я домагаю ся від вас послуху і любови. Тому даю вам мої заповіди, які ви під карою утрати вічного спасеня а навіть дочасного щастя мусите так дома як там на далекій чужині безусловно заховувати. Ізраельтяне записали собі їх на двох камінних таблицях, ви ж запишіть собі їх глибоко у вашій душі на скрижали серця своєго, бо ви є мій вибраній народ, мій новий Ізраель. А те, чого я від вас домагаю ся, є:

I. Не почитай інших богів крім мене.

Господь Бог домагає ся від вас, щоби ви на далекій чужині не вирікали ся своєї католицької віри. На жаль часто буває інакше. Многі наши люди, довший час перебуваючи на чужині, стають ся у вірі своїх вітців дідів і прадідів рівнодушні ба зовсім на ню забивають. Тому, деб ви не були, памятайте, що ви є католиками то значить,

що належите до Церкви, якої головою є наслідник св. Петра, съвятійший Отець, римський папа. Як діти в родині є обовязані слухати свого вітця, так ви яко діти великої Христової родини є обовязані слухати того, чого вас учити св. католицька Церков, що приказує її видимий голова і заступник Ісуса Христа на землї, св. Отець. Хто того Вітця вирікається або стидається, той вирікається і стидається своєї Мами св. Церкви, а хто св. Церкви стидається, той стидається Самого Бога, Господа нашого Ісуса Христа. Яко католик маєш свою католицьку віру, свою католицьку молитву, свої католицькі обряди, які ти все і всюди є обовязаний заховувати. Хто їх стидається, той стидається св. Ісуса Христа, а хто св. Ісуса Христа стидається, той стидається небесного Вітця, котрий у своїй доброті своєго Сина зіслав нам на землю. Тому, деб ти не був і з ким ти не приставав би, все і всюди держи ся сильно своєї католицької віри. Як ти є з протестантом, не вільно тобі бути протестантом ані з так званим православним не можеш бути православним, але все ти є і мусиш бути католиком.

Яко християнин ти все повинен тяжити і отверто визнавати ті головні правди віри: 1) що є один Бог, 2) що Бог є справедливий судия, котрий за добре нагороджує а за зло карає, 3) що є три Божі особи: Отець, Син і Св.

Дух, 4) що друга Божа особа, Божий Син, став ся чоловіком і умер на хресті для нашого спасеня, 5) що людська душа є безсмертна, 6) що Божа ласка до спасеня є доконче потрібна. Яко католик ти повинен не забувати, що не можеш вважати Ісуса Христа своїм вітцем, коли виречешся католицької Церкви яко матери, що ти мусиш з синівською любовю любити і слухати св. Вітця римського, що сама віра тобі не вистарчає, але її потреба на зверх показувати съвятим та чесним житем і добрими християнськими ділами. Яко католик ти мусиш над все любити і почитати і в потребах о поміч взвивати пресв. Діву Марію, матір Ісуса Христа, котра є без порока і гріха почата, котра після слів св. Церкви „перед рождеством Діва і в рождестві Діва і в рождестві єще перебуває Дівою“. Яко Українець ти подвійно повинен дорожити її достоїнством взиваючи її піснею:

„Пречистая Діво, Мати руського краю!..
З ангелами і съватими Тя [величаю.
Ти грішників з тяжкої муки
Через Твої спасаєш руки;
Не дай пропasti!“

Вкінци яко католик грецького обряду ти повинен дорожити своїм рідним обрядом і під ніяким услів'ем його не вирікати ся або його стидати ся.

Маючи на увазі оті головнійші ріжниці твоєї віри і обряду від інших вір, як

стрічаєш на чужині, придергуйся отих провідних вказівок: 1) На чужині вільно тобі приймати св. Тайни у священиків римського обряду, бо через те після постанови св. Вітця ти своєго обряду не вирікаєшся. 2) Затеж твоя присутність на богослуженню якоїсь некатолицької церкви бла би вже тяжким гріхом, тому під ніяким услівем емігрантам не вільно вступати до некатолицьких церков прим. в Німеччині до протестантських або в Болгарії до так званих православних то зн. незединених з римською Церквою. 3) На чужині буває так, що якісь недовірки або нерозумні люди іншої віри насьміхають ся з католицької віри або обрядів нашої церкви. Так приміром я сам стрічав в часі місійної подорожі в Німеччині случаї, де в кількох місцях наші робітники жалувалися, що місцева німецька двірська служба дражнила наших людей тим, що в наших церквах є священа вода і тому подібне. В таких случаях не треба мовчати тим більше притакувати, але пожалувати ся панови, а як би то не помогло, донести до свого душпастиря дома, а він о своїх вірних упімне ся. Можна також шукати помочи у місцевого німецького католицького священика, а той певно не дозволить, щоби хтось понижував ваші релігійні чувства. Хто хоче вашої праці, той мусить шанувати ваші релігійні застереження. У панів, котрі не хотять шанувати віри своїх

робітників, нога нашого робітника не повинна станути. 4) Не купуйте, не беріть до рук і не читайте ніяких книжок часописій і брошур, писаних безбожними і невіруючими людьми. 5) Невписуйте ся в товариства, о яких напевно не знаєте, чи вони є приязні католицькій церкві. 5) До краю доходять слухи, що многі наші дівчата в Німеччині особливо у Шлезвіг-Гольштайні одружуються з протестантами і через те покидають свою віру. Такі супружества є католицькою Церквою безуслівно і рішучо заказані, а коли часами на них позволяється, то під такими услівями: а) вінчане мусить відбути ся тілько в католицькій церкві а ніколи перед пастором в протестантській церкві, б) жених чи невіста некатолицької віри мусить у католицького священика зложити писемну обітницю, що свої діти позволить виховати у католицькій вірі і своїй католицькій жінці чи чоловікові не буде заборонювати приймати св. Тайни і молити ся в католицькій церкві а також, що не буде намовляти її примушувати виповнюти релігійні практики некатолицької віри. — Найкрасше однаке буде, щоби наші люди взагалі в такі мішані супружества не входили, бо через те вирікаються раз на все свого власного народу а до того можуть страсти свою віру.

Св. Василия, єпископа Кесарії, тодішньий грецький ціsar

хотів відтягнути від католицької віри. Сего діпняти пробував обітницями, просьбами і грозьбами, однаке нічо не помогло. Цісар грозив йому забранем майна, муками і смертию, однаке на те все съятивідповів: „Забране майна? У мене нічого не знайдеш, хиба тут зношено одежу і пару звитків книжок. Вигнане? — Сене можливе, бо вся земля належить до Господа, котрому служу. Муки? — Моє зівяле тіло не богато їх перенесе. Смерть? З радостю її прийму, бо вона сполучить мене з Богом, для котрого живу і ділаю, і за котрим зітхаю“. — Той примір пригадуйте собі часто на чужині і як св. Василий молітвя ся о вірне збережене своєї віри.

2. Не взивай Божого імені на дармо.

На св. крещеню ви відремкли ся „сатани і всіх діл його і всіх ангелів його і всієї служби його і всеї гордині його“ а на трикратне запитане съященика, чи обіцюєш служити Христу і вірувати в него, за кожного і кожду з вас осібно відповіли ваші хрестні родичі: Обіцюю. На основі тої відповіді съященик яко заступник Ісуса Христа приняв вас на членів св. католицької Церкви. Єсли ж хтось зноміж вас вирікає ся св. віри, той ломить хрестну присягу, зложену Ісусу Христу на руки съященика.

Крім тої присяги є ще друга присяга, яку многі зноміж вас зложили на св. Еван-

гелис, а вона звучить: „Я Н. беру собі тебе Н. за мужа (за жену) і слюбую тобі любов, вірність, чесність і послушанство супружеске, і що тебе не опущу аж до смерти, так ми Боже поможи, в Тройці съятиві единий і всі съятиві.“

На ту присягу многі чоловіки і молодиці а навіть і старші жінки забувають: „І вірити ся не хоче, каже один місіонар, що та, котра в краю має чоловіка, таке виводить з недовірком“... Сором багрить лице, як подумаєш, кілько то таких нещасних забули на съяту присягу а пішли дияволови служити. Виглядає так, якби німецький Бог вже не був той сам Бог, якби не бачив і не зінав, що дістється серед нашими робітниками. Ті нещасні забувають на те, що всі віроломці і кривоприсяжники вже на тім съвіті будуть карані аж до четвертого покоління... А се діється ся тому, що вони не є у своїм ріднім селі і їм здається, що на чужині вже не потребують стидати ся. Обовязком всіх товаришів робітників є таких упавших упімнути і впливати на них, щоби своє згіршуоче житя заперестали. А як то не помогло би, повинні з такими людьми зірвати всякі товариські зносини і написати до духовного вітця в ріднім селі, щоби упімнув поблуджуючих. Таке братнє упімнене може більше зділати чим упімнене душпастиря. А вже-ж найбільший вплив малиб одні на одних, колиб всі робітники у своїх словах, думках та ділах високо собі цінили Боже імя

і під ніяким услівем не важилися його зневажити. Обітницю, яку перед своїм відїздом на роботу зложилисьте Богу на руки душпастиря, що будете чесні а особливо, що запрацьованого гроша не будете проптрачувати на пиятику і ріжні витрибеньки та дурнички, мусите додержати. Так само під ніяким услівем не можете зривати або ломити контракту, який ви заключили з паном, бо слово, дане в добрій справі людям, ви є обовязані додержати так само, якби ви його дали самому Богу.

3. Памятай святий день съятити.

Бог приказує съятий день съятити, а не зневажати. Съятий день съятити значить не перебути його на пиятиці, пустих і нераз грішних забавах а на службі і почитаню Господа Бога. Шість днів є призначених до праці а семий на відпочинок тіла і душі. Тіло відпочиває, як воно є свободне від тяжкої щоденної праці, а душа відпочиває, як вона є занята Богом і ділами своєго вічного спасеня. Для того св. Церков всіх своїх вірних, затим і вас, зобовязує кожної неділі і съята вислухати побожно Служби Божої, а якщо се задля важних причин є комусь неможливе, тоді має обов'язок дома помолити ся, розважити о Божих справах або прочитати якусь побожну книжку.

Всі наші робітники, заняті за границями рід-

ного краю, мають обов'язок в неділі і съята ходити до церков римо-католицького обряду. Тимчасом майже у цілій Німеччині наші робітники не ходять до церкви навіть там, де церков є під їх боком. Затеж в тім часі, коли править ся Служба Божа, вони віддаються гульні, голосним забавам а навіть пиятиці... Таке поступоване викликує серед місцевих людей, так католиків як протестантів, велике згіршене і кидає зле та неправдиве съвітло на цілий наш народ; вони собі думають, що всі наші люди в краю є такі самі „безбожники“, а се для нашого народу, знаного із своєї побожності, є велика кривда. Чим горщик накипить, тим смердить. Хто відвикне від богослужіння взагалі, той і на своє власне не піде. Я сам будучи серед нашими робітниками в Німеччині стрічав цілі партії робітників, котрих силою треба було гнати на Службу Божу, а яке серед таких житя я стрічав, сором о тім оповідати.

Тому перебуваючи на чужині не отягайте ся в неділі і съята ід слухання Служби Божої хочби навіть в римо-католицькій церкві. Виправдуете ся тим, що латинського богослужіння не розумієте. Се однаке не є ніяким оправданем, бо хоч не розумієте слів, все-ж таки знаєте і бачите, коли другі католики уклякають і віддають честь Ісусу Христу, угаєному в найсв. Таїнщ. То повинно вам бути достаточною причи-

ною, щоби ходити до церкви. Той Сам Ісус Христос, що перебуває у бідній, дерев'яній церковці вашого рідного села, є так само у величавих католицьких съвятиях великих німецьких міст. Він вас певно зрозуміє і тим певнішев вислухає ваших просьб, чим труднішев вам до Него промовити. Скажіть самі, чи може уникати своєї мами маленька дитина для того, що вона не уміє єще говорити і не розуміє ні її ні старших дітей. І чи може Христова дитина уникати Його церкви і Його Самого, укритого в кивоті, тому, що не розуміє як другі діти до Него молять ся. Дивіться на Него а Він буде дивити ся на вас — і се для вас буде достаточне.

Кажете, що Німці съміють ся з ваших одягів а таких, як вони мають, не маєте за що купити. А я вам скажу, що діється ся противно. Німці загаль но висказують ся, що ваші одяги є дуже гарні а що ви бідно убрани, вони не дивують ся, бо знають, що ви прийшли до них гроший заробити а не їх на непотрібні лахи протрачувати. Правду сказать, вони і съміють ся, але з тих, що після приїзду до них раз покидають свою власну одежду і вже її стигдають ся а тяжко зароблений гріш видаютъ на ріжні „модні“ лахи або як самі Німці кажуть „Drecksachen“. Що се слово значить, красше вам не казати; хто-ж цікавий знати, най поспитає якого Німця.

Виправдуєте ся вкінци тим, що як прийдете до церкви, то люди на вас зглядають ся. Як би навіть і так було, то се не може бути причиною, аби ви не ходили на Службу Божу. Цікаві звернуться може на вас увагу у першу неділю а опісля вже на вас дивити ся не будуть. Я переконав ся одначе, що і того не потреба побоювати ся, бо Німці перебуваючи в церкві є так заняті молитвою, що й на думку їм не приходить оглядати ся, хто до церкви приходить. Миого разів я з нашими робітниками приходив під час богослуження до церкви, одначе ні разу я того не зауважив, щоби присутні в церкві на нас зглядали ся.

Ви бачите, що всі причини, які ви подаєте для оправдання себе, є безосновні. Головна причина є у вас самих а се те, що вам не хочеться до церкви ходити. Зневажений вами Ісус Христос відмовляє вам свого благословення Тому не дивно, що ви так мало заробляєте, бо тяжко запрацьований гріш на всякі „Drecksachen“ пускаєте; тому неділя замість бути для вас съвточним днем, днем відпочинку стається днем розпусти... І лучше, далеко лучше було-би, щоби її зовсім не було.. Аж волося стає дубом, як про вас пишуть люди: „Многих руйнус пиянство, чужоложство, картярство, навірництво (жите на віру). І се в найбільшій часті діється в съвточні дни, коли робітники мають цілко-

віту свободу, яку на злівживають. Читанє безбожних газет і книжок та брак віри спричинює упадок і утрату здоровля, майна і чести робітників. Там не одно невинне дівча впало жертвою зради і стратило невинність; там чиста Содома і Гомора; Там такі вовки съміються з съяточного дня... Одного місця я не застав, де би страшні пороки пиянства, картярства, навірництва або чужоложства не нищили наших людей. Страх бере дивитися на зівялий цвіт дівочий і парубочий. Деякі видячи наслідки своєго гріха і домів вже вернути не хочуть; — вони поліщені на всяку судьбу та покинені своїми зрадниками капаріють..."

Такі то страшні вісти доходять про жите наших робітників в Німеччині. Стережіться, щоби чогось подібного між вами не було. Старайтеся кождої неділі і съята, коли не робите, бувати на Службі Божій в найближшій католицькій церкві, а як се неможливе чи то задля великого віддалення чи непогоди, тоді у власній хаті зійдіться разом, помоліться спільно, заспівайте яку побожну пісню, а лекше стане на чужині. Провідник або той, хто уміє читати, повинен на голос читати якусь побожну книжку, а всі прочі повинні слухати і розважувати над прочитаним. Кождий письменний і письменна перед виїздом на роботу повинні собі купити добрий молитвенник, який стане ім правдивим приятелем і дорадником. З місця праці

запишіть собі яку добру часопись приміром з релігійних „Місіонар“ у оо. Василиян у Львові а із съвітських „Товариш“. Передплата першої виносить на рік 2 марки а другої 3 марки. Адреса „Товариша“ є така: „Нове Слово“, Львів, ул. Коперника 22. Добре спроваджувати собі гарні книжочки до читання від оо. Василиян в Жовкові або книжочки видання Тов. св. Ап. Павла у Львові, ул. Коперника ч. 36. Вистарчить картку написати чи то до оо. Василиян чи до Тов. св. Ап. Павла, а тоді певно вам потрібні книжки доставлять. Як підете за тими радами, тоді певно будете знали, що в неділю з часом зробити, тоді і тіло відлічне і душа скріпить ся. — Не противлюся також тому, щоби в неділю з полудня ви собі потанцювали або чесно забавилися, однаке се не може бути в коршмі і не може бути сполучене з образою Бога. У Німеччині маєте право обходити всі неділі і римо-католицькі съята там, де всі їх съятують. Із своїх съята маєте право съяткувати ті съята, які припадають на той сам день як съято населення того місця, де працюєте, та слідуючі съяга: Різдво (7 січня), Йордан (19 січня), Благовіщене (7 цвітня) та Чесного Креста (27 вересня). Великдень і Зелені съята обходите у двох днях (неділя і понеділок). — Від постів ви є увільнені на так довго, як перебуваєте на роботі, у всі дні крім пятниці. В пятницю повиннісьте постити, бо в тім

дни умер зз нас на хресті Господь наш Ісус Христос.

4. Почитай вітця і матір свою, щоби тобі добре було, і щоби ти довго прожив на землі.

Не забувайте о ваших родичах. Свобідний від роботи час використай на те, щоби до них написати лист, якого вони від своєго сина чи доні нераз день і ніч виглядають і з тузи за вами дрібненькі слози проливають. На чужині згадай, доню, за ту, котра тобі маленькій головку чесала, дрібні косоньки заплітала і стрічками — чічками та маковим цвітом квітчала. Шодня згадуй її у своїх молитвах, часто до них листи пиши, жий так, щоби вони не потребували за тебе соромити ся; запрацьований крейцар на дурнички не видавай, але своїх родичів запомагай. І ти, хлопче, не забувай на своїх родичів і не думай, що ти став своїм паном, тому не потребувеш зважати на їх ради, науки та перестороги. Не забувайте-ж за них,

„бо хто матір забуває,
того Бог карає;
чужі люди цурають ся,
в хату не пускають“...

А вже всі ви, так молоді як старі, не забувайте за свого духовного вітця. Він що дня заносить за вас молитву до Бога і просить Його, щоби Його овечки там на чужині марне не пропали. Навіть тоді, коли він вас не хотів пустити на роботу в далеку сторону, він вам добре желав. Він бояв ся, щоби ви

вашої душі не затратили і тому вас спинював... До него удавайте ся з таким довірєм, як до рідного батька, а будьте певні, що він все вам добре порадить і поратує та зробить для вас все, що буде в його силі. Пишіть же часто листи до свого отця пароха, а лист від него до вас, мовби який лист з неба, охоронить вас від неодного упадку і біди.

Незабувайте на свою рідну землицю. По ній ви бігали єще своїми дрібними дітічими ніжками, вона скри ває в собі кістки ваших кревних, свояків і приятелів, вона пересякла кровлю ваших далікіх прапрадідів, котрі за віру і волю свою кровцю проливали, вона зрошена потом ваших батьків, матерій, дідів та прадідів. Згадайте на ту дерев'яну церковцю з полюбленим хрестом, в якій вам так любо і мило було до Бога молити ся, на той хрест за селом, перед котрим ви нераз виплачували свою долю, на кучеряву вербу над рікою та колодязь студенечський, згадайте ті рідні поля заквітчані маком та синіми волошками, ті зарічки та левади, ту рідну хатину з соломяною кришою та городцем, пахучим від повняків, канупру та рути, перед її вікнами, а переконаєте ся, що у цілім съвіті нема нічого красшого над рідну землицю. Не забувайте-ж її а заробивши гроша охоче до неї повертайте.

„Україно, Україно;
Ненько моя, Ненько!

**Як згадаю тебе краю,
заяне серденько!"**

**Не цурайте ся своєї
рідної мови. В хвилях радо-
сті і смутку заспівайте собі
рідних пісень, які ви дома сьпі-
вали, а ваша радість подвоїть-
ся, а ваш сум та туга о поло-
звину зменшать ся.**

**"Мово рідна, слово рідне,
хто вас забуває,
той у грудях не серденько,
але камінь має..."**

5. Не убий.

**Ми нікого у житю не у-
били, скажете. Свята правда,
однак е ізза недбалства о-
свое здоровля ви убиваєте се-
бе самих і других. У ваших
помешканнях бруд і повно
съмітя, а вікон ви ніколи не
отвіраєте. Бог дав вам чисту
воду, казав на вас съвітити
сонцю а земну кулю окружив
повітрям на те, щоби його діти
на землі не нарікали на Него.
що Він не старається о їх
здоровя. Та діти волять тиж-
нями і місяцями ходити нехар-
ні і з бруду аж коросту діста-
вати ніж чистою водою зми-
ти свое тіло або випрати
брудну одіж; вони волять сидіти
у вохкій, вонючій хаті і
із злого воздуху на сухоти
примирати а з браку сонішно-
го съвітла курячу сліпоту ді-
ставати ніж отворити вікно та
хату провітрити. Його діти во-
лять, мов ті безроги, в гною
лежати ніж свое помешкане
опорядити. Так, так; сего я не
казавби, як би на власні очі
не пересвідчив ся, що воно**

**майже всюди між нашими ро-
бітниками в Німеччині таке бу-
ває. Чоловік не привиклий до
такого аж з дива не може вий-
ти, як се могло стати ся, що
та дівчина чи молодиця, котра
дома перед кождою неділею і
святом так пильно вибілюва-
ла і у всякі карлючки та цві-
ти вимазувала свою хату, котра
що дня украшувала съвя-
ті образи живими цвітами та
вишиваними рушниками, що
сама пишала ся красою і чи-
стотою мов та пишна рожа
в городци, — тепер стала для
чистоти байдужна, нехарна
мов та чарівниця, що після ві-
рувань забобонних людей о
півночи комином на коцюбі
вилітає, страшна і обридлива...
Що се таке? Чи-ж в Німеччи-
ні ви вже не маєте почутя
приличности та стиду? Чи мо-
же чужі люди не будуть з вас
съміяти ся так само, як съмія-
ли би ся з вас ваші знайомі
дома? Коли се спонукувало
vas до удержання опрягности
в хаті і коло себе дома, то
чому не спонукує на чужині?
Застидайте ся і вже більше
дбайте не тільки о прилич-
ність, а головно о ваше здо-
ровя. Бруд і брак чистого по-
вітря у ваших комнатах перед
часом підорвуть ваше здо-
ровя, той одинокий скарб —
капітал робітника і вже скоро
не остане ся вам нічо інше,
як хиба взяти д'дівську торбу
та палицю і пустити ся на же-
бри, бо ізза утрати сили не
будете могли заробити.**

**Уважайтеж на своє здо-
ровя. Хто дома чує ся сла-
бовитий, нехай лучше не ви-**

їздить на роботу. Кілько то людий я здивав по німецьких шпиталях, котрі потратили здоровя через пиянство і інші пороки. В 1908 р. один наш робітник, занятий у Шіцендорфі в Середнім Шлезку, в пьяному стані упав з першого поверху на землю і поломив собі ноги та так на ціле житє зістав калікою. У Врацлаві наші пяні робітники убили колами одного своєго товариша... По німецьких шпиталях є дуже богато таких наших людей, що з розпусти подіставали такі паскудні хороби... А кілько то таких, що пяні або серед розпусти відразу погинули і тільки могила значить те місце, де вони гляділи хліба, а тимчасом ізза своєї нерозваги знайшли смерть а може на віки запропастили душу. Так пиянство і розпуста є також для неодного причинною утрати здоров'я.

Перед виїздом на роботу все порадьте ся свого отця пароха, а як любите заглядати до килішка, присягніть на св. Євангеліє, що в часі побуту за границею не будете пити. В Німеччині не наймайте ся до фабрик прядива, бо погинете на сухоті. Час призначений на спочинок, посвячуйте спочинкові; лучче є менше заробити ніж через надмірну працю здоровя втратити. То втрачене здоровя не скоро повертається!

6. Не прелюбодій.

Щасливі чисті серцем, бо ті Бога узрять — каже наш

Спаситель. Чиста від порока душа — се біла лелія, що в лучах сонця пишається всіми блесками своєї краси мов та пишна королева в золотій короні з дорогих каменів самоцвітів. Червак підтинає цвіт лелії, листочки вянуть і чорніють, білий цвіт обсипується... Так само душа тратить свою первісну красу. білий цвіт християнських чеснот обсипується, а остається ся чорний, вонючий кістяк духової смерті так, що ангели закривають очі і не могутъ на ню дивити ся. Таке страшне спустошене у вашій душі викликує гріх нечистоти. Стережіть ся, дівчата і ви хлопці, того гріха, бо соромно і лячно буде становити колись на страшнім Божім суді накриткою або огидним, мов труп топільника, опухлим і зсинілим джигуном.

Ви, дівчата і молодиці, чи стаєте чи кладете ся молітвя до Ісуса, Mariї і Йосифа, опікунів св. чистоти, о невинність. На ніч нікого до своїх комнат не пускайте, а як хтось насильно до вас вдирається, пожалуйте ся панови. Ви-ж, хлопці, яко сильніші повинні бути для дівчат ангелами хронителями і єще їх перед напастию боронити, а не бути хижими вовками, що настають на їх невинність. Гайдких пісень несльпівайте, пустих книжок не читайте, бо за кожде слово, за кожду злу думку Бог буде вас тяжко карати. Ви, всі старші а особливо провідники, наглядайте на молодіж і наставляйте її на добрий путь, а Бог вам заплатить за се-

благословенем на тім сьвіті і вічним щастем з небі. — Всі загалом єще перед відїздом на роботу позаписуйте ся до брацтва найсв. Тайн або найсв. Христового Серця, а тоді не згрішите. Часто приступайте до найсв. Тайн після римського обряду, як неможете діжати ся свого съященика, та пригадуйте собі на послідні річи, яких ніякому чоловікові не обминути: смерть, суд, небо або пекло — а тоді у вік не згрішите.

7. Не кради.

Окрадаєте своєго роботодавця, як ви свої обовязки, до яких ви контрактом з'обов'язали ся, як будь виповнюєте. Хто не працює, нехай не єсть — каже св. Апостол Павло. Свою роботу потреба добре і охочо виконувати, а тоді будуть вас хвалити і цінити яко добрих робітників. Знайдені предмети, як прим. куропатчині яйця в часі кошеня трави, мусите віддаваги панови; се не ваша власність а того, чий куропатви або хто знайдений предмет згубив. Господарські знаряди шануйте як свої власні. Як від провідників (*Vorarbeiter-iw*) чи наставників діється ся вам кривда, роботи самовільно не покидайте а всі разом підійті до пана і йому представте свою кривду. В остатній конечности напишіть до бюра, через яке нанялися до роботи, зате-ж у всіх ваших потребах пишть часто до свого съященика або до Тов. св. Рафаїла у Львові, ул. Коперника ч. 36.

Не окрадайте самих себе і своїх родин. На роботу ви вибрали ся, щоб заробити а не на те, щоб уживати... Гріш, виданий на гармонії, скрипки, труби, бубни, ровери, зеркала, пацьорки, хустки, ковтки і їм подібні дурниці та „*Drecksachen*“, які вам напихають ріжні жидівські агенти, — се гріш кинений у болото, се ваша кров і ваш піт, який ви самі з болотом змішили і власними ногами подоптали. Лучше вам було дома остати і у тіни зеленого садочка лежнем лежати, як в той спосіб тяжку праценьку своїх рук марнувати...

На роботу нанялися ся на те, щоби гроший заробити і свої господарства дома поправити. Єсли-ж на се забуваєте, то Бога тяжко ображаете, бо марнуєте його дари. Іно працею, тверезостию і ощадностию люди доходять до щастя і добробыту. Дивіть ся на Німців, які вони богаті, а все те вони здобули працею, тверезостию і ощадностию. Колись Німеччина була так само бідна, як наша Галичина, а нині вона єще для других має подостатком хліба. Що викликало таку переміну, таке чудо? Праця, тверезість і ощадність! Де ті чесноти є знані, там є Боже благословене. Дерево, що не родило, Ісус Христос прокляв; пияк і розпусник, що хоче іно розкошний уживати, Божого царства ні тут на землі ні в небі не побачить.

На двірцях німецьких желязниць я часто читав, видни-

ми і товстими буквами виписану, таку відозву: „Проч із строями і уживанем! Назад до старої чесноти ощадності. Приставає на малім і працьовитість дають вдоволене. Щади-ж! З чого? З твоого заробітку. Кілько? Кождий феніг не конечний на жите. Коли? Єще нині!“ — Учіть же ся мудrosti від Німців, котрі вже скорше від нас зробили добрий досьвід, якою силою в житю народів і поодиноких людей і заощаджений гріш. Єще нині, того самого дня, як той листок прочитаєте, щадіть зароблений гріш. Не тримайте грошей в куферках, в узликах аж до вашого повороту домів, бо перехованій в той спосіб гріш не приносить вам користі, його легко може украсти злодій а вкінци вас самих кортить видати його на пиятику або які витрибеньки. Гроші за кождим разом, як ви іх отримаєте, або бодай раз на місяць посылайте до своїх українських щадниць „Дністер“ у Львові або „Земельний банк гіпотечний“ у Львові. Підвале ч. 7. Як вашім селі є райфайзенська каса, то гроши відсылайте до неї. Так зложений гріш не тілько, що не пропаде, але принесе вам немалі відсотки так, що по вашім повороті домів через зиму будете могли запомагати ся з тих відсотків, а основний капітал остане ся не нарушений.

8. Не съвідчи ложно на свого близького.

Одні одних не обмавляй-

те а тим більше не оклевечуйте. Не твори другому того, що тобі немиле. Обмова часто спричинаю ворожнечі, ненависті, бійки серед нашими робітниками на чужині. Де як де, а на чужині ви повинні любити ся, як діти одного вітця і матери. Як ви самі за честь і славу одні одних не обстанеге, то хто за вами обстане? Особливо чоловіки не приймайте і не вірте клеветам на своїх жінок а жінки на чоловіків. Розпускає всіх клевет а ще більше вірене їм вчинили вже неодну нашу родину нещасливою.

9. Не пожадай жени свого близького.

Чоловіки і жінки не повинні давати причини до того, щоби цікаві люди іх самих і їх супружеску вірність та невинність брали на язики. Тому уникайте всього того, що могло быти до того нагоду. Бог, серце-відець всіх, знає всі ваші найтайнійші наміри і задуми; супружу віроломність, хочби на вітвіть думкою зділану, Він буде колись тяжко карати. Пригадайте собі всю то, що ви у тім листку вже вичитали. Пресвяту Родину — Ісуса, Марію і Йосифа — возьміт собі за опікунів і взір до наслідування.

В Німеччині супруги мають право домагати ся осібних квартир для себе. У такій квартирі умістіть собі на стіні образ пресв. Родини, аби вам все пригадувала на ваші обов'язки. Самотою, чоловік без жінки тим більше жінка без чоловіка, на роботу не їдьте. А як ви до того є примушенні,

то як найчастійше, хочби на-
віть кожної неділі, пишіть до
себе листи. Мати, що дома має
дітей, на роботу в Німеччину
безуслівно виходити не повинна,
бо через те діти, остаючи
без її материнської опіки, можуть
зійти на бездорожа.

10. Не пожадай нічого того, що є твого близнього.

Не тільки добру славу
близнього ми є обовязані беречи, але взагалі, не дивитися
на него чи на його ліпші успіхи в роботі з завистию. Зависть буває причиною багатьох гріхів. Задля зависті Каїн убив брата Авеля, задля грішного пожадання чужого добра Юда зрадив Ісуса Христа. В Німеччині в часі сапаня буряків і копання картопель робітники працюють на акорд. Буває так, що слабші дівчата роблять більше від сильніших хлопців і через те більше заробляють. Зависні хлопці таких трудящих дівчат побивають...

О тім оповідали мені багато пани в часі моєї подорожі по Німеччині. — Нехайже такі лініві а зависні хлопці пам'ятують, що таке поступовання може їх довести до більших гріхів. Лучше зроблять, коли возьмуть собі дівчат в тім случаю за примір. Тоді самі більше зароблять і не будуть мати причини до гніву і зависті.

Докінчене.

Ціль отого „листка“ є при-

гадати вам, дорогі емігранти, на-
те, хто ви є та як маєте по-
ступати, щоби ви там на
чужині не відчужилися від
вашого Бога, добро Вітця, що
о вас старається. Читайте-ж
радо ті стрічки, написані для
vas грішною рукою. На докін-
чене розважте о ті гарні слова св. Августина: „Я вдумав
ся сам в себе, вглубився в
глубині моєго єства і поспі-
тив себе: Хто ж ти є? і я
відповів собі: Єство розум-
не і смертне. Тоді я ста-
рався пізнати того, що дав
мені таку відповідь і сказав:
Хто ж є о мій Боже початком
того духовного сотворіння і об-
дарованого силами душі, коли
не Ти? Так є, Ти сам мене
створив і сотворив без мене.
Ти є, через кого я живу
і всі річи існують і тривають..
Чи ж може хто сам бути сво-
їм Творцем? Від кого ж може
походити і єствоване і жите,
коли не від Тебе? Чи ж не Ти
є всемогучим Єстеством, наділю-
ючим жите всьому? Жерелом
життя, звідки всяке жите ви-
пливає? Так є Господи! Через
Тебе я стався; а без Тебе ні-
чого не станеся. Ти Творцем
моїм, а я ділом твоїм. Дяка
Тобі Господи, через кого
живу я і живуть всі ріchi! Дяка
Тобі, мій Творче, котрий мене
з небутя вивів і своїми
руками утворив. Дяка Тобі,
предвічна съвітlosti, котра ме-
ні обявила, хто є Ти, а
хто я“.

Ради, інформації і вісти.

Зарібкові відносини в Канаді тепер недобрі. В тій справі пише до нашого товариства дня 20 січня с. р. ц. к. Міністерство внутр. справ, як слідує:

Після звісток, на які можна оперти ся, теперішній зарібковий стан в Канаді для деяких галузей праці не є вдоволюючий. В середній і західній Канаді богато ремісників остає без праці, особливо при будівельнім промислі; також на той час не потріба робітників на фармах (рільних господарствах) або й денних зарібників, зпоміж котрих многі остають без заняття. Робітникам при вуглекопах на острові Vancouver від кількох місяців здержана виплата, страйк кравецьких челядників в Montreal досі єще не покінчив ся. Женщины мають вигляд на добре успіхи іноземці служниці, коли робітниці на машинах до писання, служебниці хорих, торговельні помічниці, приватні учительки часто не можуть знайти заняття.

Ізза пануючої надважки ремісників і денних зарібників примінюється строго постанови канадського іміграційного закону, стремчі до обмеження іміграції, так в Канаді як також властями канадської іміграційної стації на Елліс Ісленд (при Нью-Йорку).

Після тих постанов кождий імігрант в часі між 1 листопада а 28 лютого кожного року крім желізничної карти (білету) аж до місяця призначення також мусить мати з собою 50 доларів, виключно належачих до імігранта. (Не вистане затим позичити прим. у другого імігранта 50 доларів на показ властям, як се часто між нашими людьми досі бувало — ред.).

Коли імігрант задумує забрати до Канади також свою родину, тоді мусить мати крім желізничної карти до місяця призначення для кожного члена родини у віці понад 18 літ по 50 доларів, для членів понизше того віку по 25 доларів.

Виїмки допускається тільки для певного рода імігрантів.

Канадська іміграційна стація на Елліс Ісленд одержала недавно від осередньої іміграційної влади в Отаві приказ, горі згадані постанови як найострійше заховувати і завертати кожного імігранта, котрий не був би в силі ті услів'я виповнити.

Урядове англійське еміграційне інформаційне бюро в Лондоні недавно виразно остерігало перед єміграцією до Канади. Після звісток американських часописій, ремісникам і подеянним зарібникам задля переповнення тамошніх ринків праці до британської Колюмбії має бути заборонена імігра-

ция до 31 марта 1914 р. З уваги на то охочим до еміграції, котрі в Канаді хочуть глядти праці, поручується велика осторожність".

До першого цвітня заборонений вступ всім емігрантам до пристаней Брітіш-Колюмбії. Правительство в радикальний спосіб порішило на якийсь час іміграційне питання Брітіш-Колюмбії, видаючи дnia 16 грудня м. р. розпоряджене, яким цілковито заборонює іміграцію ремісників та робітників до сеї провінції аж до 31 марта с. р.

Заборона не відносить ся до ніякої спеціальної раси ані до емігрантів з якогось спеціального краю. Всім робітникам, що стаються дістатись до Брітіш-Колюмбії чи то через границю Союзних Держав чи через пристани над берегами Тихого Океану, вступ заборонений.

Нема роботи. В більших містах над Тихим Океаном безробітє росте безвпинно. В одній Каліфорнії число безробітних виносить понад 100 тисяч людей. В Сан Франціско є 20.000 без роботи, в Лос Анджелес — 35 тисяч. Кілька міст старалося по трохи зарядити безробітю. Рада міська в Лос Анджелес ухвалила на сю ціль 11.500 доларів місячно.

— Народна Воля IV. 1.

Не важте ся їхати до Африки. Після донесення ц. к. Міністерства торговлі власники закопів золота в полудневій Африці задумують наймати словянських робітників з Австро - Угорщини. Тих робітників потребують на те, щоби мали ким ломити часті страйки робітників, які в копальнях давнійше вже були заняті. Наші робітники яко страйколоми були наражені на різні неприємності а з уваги на африканські відносини було загрожене навіть їх життя; з ними обходжено би ся так, як тепер обходяться з чорними муринами.

Крім того ізза незнання мови і місцевих обставин наші робітники були віддані на ласку і неласку місцевих роботодавців та агентів. Досьвід також учит, що робітники, заняті при тих копальнях, дуже скоро западають на сухоти.

Не важте ся затим слухати намов агентів і не йдьте на роботу до полудневої Африки.

В Болгарії нашим робітникам не може бути добре. Агенти наймають багатьох робітників на роботу до Болгарії. Ті, що дають ся на се намовити, повинні розважити, що: 1) Болгари є вправді того самого обряду, що ми галицькі Українці, але не є католиками. З уваги на то нашим робітникам, які були заняті в Болгарії, грозила небезпека утратити свою католицьку віру тому, що задля тих самих обрядів наш недосвідчений робітник міг би не розпізнати, чи болгарська церков католицька чи православна. Если-ж хотів би піти на зарібки до Болгарії, то повинен

тимити, що йому яко католикovi до православної церкви так само не вільно ходити як приміром робітникам, занятим в Німеччині, до протестантської церкви. В обох случаях вони є обовязані ходити до римо-католицької церкви.

2) Болгари є Славяни і своєю мовою досить зближені до Українців. Нашим робітникам потреба затим уважати, щоби не виреклися своєго рідного народу і мови себ то, щоби не винародовилися.

3) Болгари як раз є по тяжкій війні, яка їх винищила матеріально. З уваги на то потреба дуже сумнівати ся, чи в Болгарії наші робітники знайдуть такі зарібки, як їм обіцяють агенти. Се, що праця знайдеться, є певне, бо війна забрала Болгадам дуже богато робочих рук. Непевне однаке є те, чи болгарські роботодавці зможуть заплатити робітникам так, як за їх працю їм належало б ся. Агенти обіцяють робітникам найкрасші умовини праці, щоби іні їх намовити до виїзду в Болгарію. На місци однаке може бути навіть так, що роботодавці не заплатять робітникам грішми, бо їх не мають, тільки винагородженем в натурі приміром скажуть їм робити за п'ятий чи десятий сніп і таке інше. В уряді-ж робітники против такому поступованню роботодавців не виграють, бо правна безпечність робітників в Болгарії єще не є так упорядкована як прим. в Німеччині або в інших європейських державах.

Що-ж затим робити? Не їхати нікуда на непевне. Ми не є безуслівно против того, щоби наші люди гляділи собі праці і зарібку в Болгарії. Бажаємо тільки, щоби робітникам була забезпечена їх католицька віра та народність і єще перед виїздом контрактово определені їх обовязки зглядом роботодавців і на відворіт. Ісли вже дома не будете мали в руках контрактів, в яких ясно були означені ваші обовязки і платня, а особливо застережене, що у свої съвята і неділі вам вільно буде ходити до найближшої католицької церкви, якої положене і віддалене від місця праці повинні бути в контракті подані, так на роботу до Болгарії не пускайте ся.

Внесене Борнета приняте іміграційною комісією. Минулого року ми писали про те в Емігранті (2 ч.), що Борнет поставив внесеня на недопущене до Америки неграмотних імігрантів. Тоді воно упало із за того, що президент Тефт лично не годив ся на те, щоби неграмотних не впускати на американську землю і тому його не затвердив. Та внескодавець, як бачимо, з своїм жаданем не уступив. В грудні минулого року іміграційна комісія після шіснадцятьгодинного читання заходами того-ж внескодавця переперла той закон більшостю голосів. Теперішній президент Союзних Держав Вільсон, як кажуть, сам є успосіблений про-

тив іміграції. Противниками закона заявили ся Гольдфогель з Нью Йорку, Сабат з Ілліноїс, Мор з Філадельфії і многі інші. Против закона голосував також Джансон з Вашингтону, однаке з заміткою, що той закон єще за передвчасний.

Цікава характеристика, яку Гольдфогель дає мотивам, ізза яких Борнет виступає проти іміграції. За оліфантським *Новим Житем* (I. ч. 16) вона звучить:

„Біл має служити до обмеження іміграції. Від самого початку я поборював його, та він таки дістав більшість голосів. Оцінюване спосібностій імігранта-робітника після зображення читання і писання противить ся духови американських інституцій і найкращих традицій нашої республіки. Чимало самих чесних і найліпших горожан, що дійшли своєю працею до впливу і через свій характер і пильність стали прікрасою нашої вітчини, не уміли ані читати тоді, коло приїжджають до Америки. Богато з них аж в Америці присвоїли собі штуку читання і писання; їх діти зачисляють ся до найпильнійших учеників наших шкіл. Сей біл однаке не тільки виключає анальфabetів; він змагає властиво до обмеження іміграції. Забувають сі панове автори против іміграційного білу, що пришелці причинили ся головно до розвитку нашої країни. При помочи генія, пильности і енергії мужів, що прийшли до нас, наш край поступив такими широкими кроками вперед, як ні один край в цивілізованім сьвіті. А ще є широке поле до того, щоби на нім потрудилися пришелці. Син американського фармера не хоче управляти землі, він утікає до міських вигод. Велика дорожнеча є викликана браком робітників по фармах. А що фармерський син не хоче сповнити тяжкої праці коло землі, то конечна є поміч пришелця імігранта. Він просить ся до сеї роботи, а ми його відпихаємо білем Борнета. Є сотки причин, задля яких ми радше повинні поширити наплив імігрантів, а не обмежувати. А погляньмо на сю справу з точки патріотизму: Чи не можемо з гордістю вказувати на тих, що уродилися за межею, однаке служили в армії і доказали свою горячу любов і пошану до американського прапора і краю у багатьох борбах з ворогами“.

Як впроваджували сей біл, той сам репрезентант говорить далі: „Комітет перефорсував сей біл нечувано дивним способом. Чотири дні ми були на засіданю і опісля ми були приневолені лишити ся ще на 16 годин засідання тому, що саме тоді Борнет бачив для себе додінну пору до переведення своєго внесення в сенат. Однаке ми не устанемо в роботі, а все будемо поборювати се внесене в сенаті, бо ми в пересвідчені про його шкідливість для нашої держави“.

Нафта в Альберті. Др. Ілют, нафтовий експерт,

котрий цілими літами перебував в копальнях нафти в Каліфорнії, Алясці, Денвір і Вашингтоні, упевнює на основі своїх дослідів, що Альберта посідає богацтва в нафті. Після його запевнень товариство Стандарт Ойл. Ко., якої провідником є міліардер Ракефелер задумує розпочати експлоатацію можливих нафтових жерел.

Нафтова продукція після думки Іліота змінить зовсім мапу Альберти головно у північній її часті. Для наших переселенців, що осідають на стале в Канаді, се повинно бути вказівкою, де їм шукати щастя.

Нова копальня золота. З Манітоби на весну будуть вже вивозити дійсне золото, викопане таки в Манітобі.

Про те, що в Манітобі знаходяться десь поклади золота, вже здавна ходила чутка, однаке інші кількох людей знато, що через послідні два роки чотири компанії вели постійно роботи над добуванням золота над озером Райс, дев'ятьдесят миль на північ від Виніпегу.

Первісно відкрив там золото один Індіянин. Золото знаходить ся в кварцу і експерти кажуть, що є його подостатком, аби поплачувало ся його добувати. Інженери ручать що на весні почне ся вже вивіз золота з тих майн. — Новини II. ч. 2.

Під розвагу їдучим на переселене в Америку. Много агентів волочиться в теперішнім часі по плейзах і намовляють народ до купна лотів. Лоти сі нераз суть безвартісні, бо хотій їх положене єсть красне і вигідне, то обставини в тих околицях є несприяючі і через се набуті лоти оказуються безвартісні. Добре є лот купити, бо нічого красшого нема у сьвіті понад свій власний клапоть землі. Набудеш лот збуджуєсь в тобі охота і хату власну збудувати, щоби на старші літа було де голову схилити. Все що своє то своє. І добре наш народ робить, коли бореся до купна лотів. На одне треба тільки звернути увагу а се є на то, щоби не кинути свого гроша на дармо в болото. І щож вам з сего, що ви купили лот і побудуєте хату в місцевости, де ані роботи не дістанете ані заробітків ніяких нема. Тож уважайте! Наколи хочете забезпечитись на старість і мати свій дах над головою то купуйте лоти в Бонд Брук, Н. Дж. Ми поручуємо кожному сі лоти а се тому, що лоти сі лежать в середині великих міст, місцевість має фабрики, воздух здоровий, вода знаменита, підсоне кліматичне, получене комунікаційне з іншими містами дуже догідне і місто се має будучність. О сім, що місто се є для нашого народу якраз добре, ми говорили в попереднім числі. Майор міста Вілкс-Бері там ізив, переконався о тім і кожному радить там купити. Тому і ми зважилися на сій основі дораджувати нашему народо-

ви купувати певне і добре а не кота в мішку. Ми переконані, що хто купить, то нам за се буде вдячний а ніколи не згадає нас лихим словом. І тому, хто має охоту на свою землю, нехай зголосить ся до нас а ми уділимо безкорисно всяких інформацій. (Адреса: „Nowe Żytia“. 107 Grand str. Olyphant Pa). Редакція „Нового Життя“.

Місийне товариство в Бучачі має вже своїх членів в далекій Бразилії. Тамошні наші пересенці зрозуміли, що їх будучність залежить головно від добрих, шілою душою Божій справі відданих місіонарів. Ізза того особливо в Паранії розвела ся широка агітация за місійним товариством. Читаємо в Місіонарі Бразилії, що в українській оселі Антоніо Олінто, якої парохом є о. І. Михальчук, місійне товариство має 140 членів. Сей примір нехай послужить й нам, як ми повинні поступити, коли щиро хочемо помочи нашим переселенцям. Всякий, хочби найменьший, даток на місійне товариство в Бучачі стане ся тим глечиком живої води для жаждучих душ наших емігрантів, за який Божественний Спаситель обіцює вічну нагороду в небі.

Милосердні сестри у службі емігрантам. Для обслуги хорих і дітей, ідуcych в підпомості, заряд північно-німецького Лойда заходами тов. св. Рафаїла у Відні провадив в маю минулого року на свої кораблі католицькі милосердні сестри, яких запрошено з Відня. Їх праця в короткім часі показала ся так користною і спасенною, що навіть протестанти висловлюють ся про них дуже прихильно. З побутом милосердних сестер на кораблі є забезпечений здоровий харч для хорих, духовна опіка над дітьми і особливо самотою ідуучими молодими дівчатами, нараженими в дорозі на преріжні небезпеки. На се звертаємо увагу наших людей ідуших до Америки, щоби в дамі слuchaю уміли з добродійством милосердних сестер користати.

Призначені католицькі церкви. Як звісно, ліберальне правительство в Канаді за всяку ціну хоче знищити всі ненанглійські школи в Канаді тому, що вони перепинюють його змагання винародовити неанглійські живла. Сей ворожий настрій против народного шкільництва є в першій мірі звернений против Українців. Тому минулого літа міністерство просвіті повигонило з канадських шкіл українських учителів а їх місця обсадило такими людьми, які не то, що не уміють української мови, але, як ми вже згадували в Емігранті (III. б), деморалізують дітей. Против того насильства наші переселенці протестують в той спосіб, що основують собі приватні школи з українською викладовою мовою. Так фармери шкільного округа Буковина в Альберті вже отворили таку першу школу.

Не сподівав ся сего міністер просвіті Бойль. З почат-

ку переслідував непокірливих „Галішенів“ егзекуціями, щоби посилали своїх дітей до англійських шкіл, та коли й се не помогло членам „Рідної школи в Альберті“ виточив процес. Як він покінчить ся єще незнати. Наші патріотичні переселенці опираючи ся далі „шкільному примусови“ міністра Бойля скидають на той процес добровільні жертви посилаючи їх на адресу: Farmers Laon Co. 595 Jasper Ave. East. Edmonton Alta.

Так закон про шкільний примус дає ліберальному правительству оружє в руки против чужинецьких шкіл взагалі а против українських з окрема. Забираючи в тій справі голос лондонська часопись The Truth (Правда) так пише: „Виховавча система в Манітобі є дуже пожалування гідна. Є там величезне чужосторонне населене, однакож нема там шкільнного примусу і в наслідок сего тисячі дітей виростають без образованя так, що є великі простори, де по англійськи майже не говорить ся. Континентальні Европейці становлять чверть населеня, є назвичайно плідні і панує велика небезпека, що в слідуючій генерації бритійський елемент та мова не будуть там панувати.“

Причина браку шкільногого примусу є римо-католицька церква, яка, може се буде інтересне знати сер Едвардови Карсонови, є тепер рука в руку з канадийською консервативною партією... Тепер ведеться велика агітація за шкільним примусом, в якій беруть участь усі протестантські духовники та й деякі консерватисти“.

Послідні речения підкреслюємо, бо ними англійська часопись дає сувідоцтво, чим в Канаді є для нас католицька Церков. Вона не опирається шкільному примусови взагалі, але такому примусови, якого хочуть англійські обєдинителі з своїм ліберальним правителством на чолі. Для наших переселенців повинно се бути науково, що одиноче спасене та кож їх народної окремішності є як найтісніша злука з католицькою Церквою, затеж всі ті, що лучать ся около часописій Канадиц, Ранок і Союз з відступниками Церкви є тим самими відступниками свого рідного народа.

Несподівана напасть на члена Тов. св. Рафаїла. До радн. Тита Реваковича, голови Тов. св. Рафаїла, наспіло від о. Андрея Пшепюрського, пароха Тарнавки осътає письмо: „Як члена товариства св. Рафаїла спіткала мене нині непривітність. Дванацятого грудня с. р. (1913 р.) виїхала за моєю інформациєю через товариство св. Рафаїла (не „через товариство“, бо наше товариство агенції не має, тільки треба було сказати: „після вказівок, які дав товариство“ — ред.) моя парохіянка Філіппина Пейко враз з трома дітьми до свого чоловіка, котрий вже від кількох літ є в Америці.

В Переворску затримав сю жінку жандарм, переглянув по-квітованє на карту корабельну тов. нім. Льойду і карту по-ручаючу тов. св. Рафаїла. Крім того я написав адресу о. Базюка в Бремі. З того зробив жандарм на мене донесенє з ц. к. прокураторії в Ряшеві, що я висилаю до Америки хлопців у віці війсковим (пописових) і займаю ся недозволеною агенцією еміграційною. Нині з'їхала до мене комісія судова з Переворска і перевела строгу ревізию домову. Судия слідчий не знайшов у мене нічого, лише картку по-ручаючу тов. св. Рафаїла і розклад їзи товариства німецького Льойду. Се забрав судия з собою і списав зі мною при двох съвідках протокол. Я зізнав, що єсьм членом тов. св. Рафаїла і як такий уділяю інформації тим, що хотять їхати до Америки, щоби в дорозі не попали в руки несівінських агентів, що ніякою агенцією не займаю ся а тим більше ніяких пописових хлопців ані належачих до війска не висилав.

Донесене от-же жандармерії в Переворску було фальшиве. Прошу мені проте порадити, що я з тою халепою маю зробити..."

Як бачимо, то галицькі органи беруть ся на добре до охорони наших емігрантів перед „агентами“. Се однаке не пе-решкаджає їм дивити ся через пальці там, де всякі визискувачі емігруючого люду вже на ділі безкарно робили з ним, що хотіли. Чи неходить їм радше о вишуканє якихсь нових, декому дуже потрібних, „ревеляций“.

Де знайти роботу у Вініпегу в Канаді. Фірма Otag School of Trades and arts, 483 Mein Street, Winnipeg, оповіщує в „Канадийськім Русині“, що потреба їй людей до направи газових тракторів і самотоків. Ученики, що покінчили науку в тій фірмі, одержують денно 3 до 8 долярів. „Наше бюро посередництва праці, читаємо далі в оповіщенню, уможливлює нам приміщувати наших учеників на добрих становищах по скінченю школи. Ми учимо рівнож пломбування, муровання і т. і. Ми учимо практично на машинах або через кореспонденцію. Напишіть до нас сейчас по безплатний „ілюстрований каталог“.

Кого загналаб доля до Вініпегу, нехай затямить собі слідуоче:

1. Адреса до Високо-преосв. Епископа в: Ruthenian Bishop's Residence, 511 Dominion Street, Winnipeg.

2. Як кому у Вініпегу потреба до лікаря, нехай удасться до дра Б. Гержабека, котрий лічить всі недуги. Адреса: ч. 415—417 Pritchard Avenue, Winnipeg. Той лікар посідає свою власну лічницю і аптеку.

3. Українська книгарня „Просвіти“, де можна дістати добре книжки релігійного і съвітського змісту а також мо-

литвенники, образи, хрести і тим подібні річи є при 305 Selkirk Avenue, Winnipeg, Man.

4. Найпевнішя часопись у Вінніпегу є „Канадийський Русин“. Адреса: „West Canada Publ Co Ltd. 619 Mc. Dermott Winnipeg Map: Telephone: Garry 4265.

Ся часопись є видавана в католицькім і народнім дусі. Подає дуже добрі інформації про житя наших канадийських братв а також залюбки цікавить ся тим, що діється серед Українців в старім краю. Епископська канцелярія поміщує тут оголошення про час поодиноких богослужень, місий і канонічних візитаций нашої канадийської дієцезії Високопреосв. Епископом.

Сего року часопись перейшла під надзір нової редакції, яка дає запоруку доброго веденя часописи. Редакційний комітет, покликаний Впреосв. Епископом, в першім сегорічнім чиєлі сеї часописи заявляє, як слідує:

... „Канадийський Русин“ буде все стеречи і боронити права нашого українського народу в Канаді на всіх полях, особливо же на полях церковнім і шкільнім, бо они є певною і успішною підставою до злученя всіх Українців в одну велику і сильну громаду і можуть запевнити нашу окремішність, наше тут існоване яко народу. Церков і школа — се наш головний клич.

Віру нашу; мову нашу народну, сі наші скарби народні будемо боронити як житя, бо єсьмо пересъвідчені, що з ними живемо, а без них згинемо. Ставляємо наш головний клич в ссывітлене нашої історії і сьміло його проголошуємо, бо коли все церков і школа нас спасали і тримали, то тут в Канаді тим бльше треба нам сі підвалини до всякої народної роботи за всякую ціну класти і на них будувати свою хату, свою правду і волю. Як назва часописи сама вказує, ми свою хату хочемо будувати не у воздусі, а в Канаді. Ми не хочемо тут бути чужинцями, а хочемо бути дійсними горожанами Канади, не іншо називати ся Канад. Русинами, але ними бути, ім належні права мати і разом з другими народами для добра нашої нової Вітчини працювати,

В єдності на здорових історичних підставах наша сила і будучність. Зі всіми, що дійстно о добро народу дбають і для него працюють, зовсім природно тримаємо згоду; а кириню все будемо пятнувати, щоби лихо не ослаблювало наших сил народних.

Кождий прояв народнього житя, кожду кривду, всього для загалу інтересне просимо подавати до „Канад. Русина“; радо містити-мемо“.

Осідаючим на довший час в канадийськім містії Едмонтонії радимо вписати ся в члени читальні ім М. Шашкевича і Народного Дому в Едмонтоні, а єсли б мали:

дітій у шкільнім віці, то нехай їх посилають до української католицької школи Сестер Служебниць Неп. Зачатия Пресв. Діви.

Найліпша часопись в Едмонтоні є „Новини“. Адреса: The News Co. Ltd. 10322 96—th. Str. Edmonton, Alta.

Заощаджені гроші нехай складає в українській фармерській касі, якої адреса є: Farmers Laon Co. Ltd. 595 Jasper Ave. East. Corner K'nistino. Edmonton Alta.

Всякі устні інформації дає безплатно: Ukrainian Information Bureau P. O. Box. 145 Edmonton, Alta. Для одержання писемної інформації належить післати одного долара.

Нова часопись. У Вініпегу почала в грудні м. р. виходити часопись Канадийські Вісти яко орган Руської Книгарні. Її адреса: Kanadyjski Wisty, P. P. Box 3628 Sta. B., Winnipeg, Man. Editor D. Demiantchuk. Напрям часописи. Редакція подає тими словами:

„...Ціллю нашої часописи є ширення просвіти, національного освідомлення і поборювання піяцтва, та неморального поведіння між українськими переселенцями в Канаді.

Політика входитиме в програму нашого Видавництва. о стільки, о скільки вона торкатиметься нашого національного життя...“

Поки що занотовуємо се з редакційного обовязку, що Редакція часописи не виконала би своєї обітниці, тоді наших читачів перестережемо.

До Америки за три і пів дня. В Лондоні утворила ся спілка капіталістів, котрої цілию є звернути еміграційний рух на Англію. Подорож до Америки з Ірландії тривала би тоді три і пів дня. — Новини I. 85

Церковні відносини в Союзних Державах. Після донесення Нового життя (I. 16) від 9. до 10 грудня м. р. в Джанставн, Па. відбувалися наради відпоручників угро-руських парохій і брацтв в справі остаточного помирення з Преосв. еп. Ортинським. Далися там неімовірні річи. Жаткоєва, що так довго воював проти епископа, викинули з галі нарад. Вкінци уложили 32 точки, що їх мали предложить до приняття епископові. Між тими точками є така архи католицька, щоби „епископ не принімав ніяких розпоряджень і був з Риму“ і така архиканонічна, щоби „епископ заприсягнув всі точки перед державним нотарем“. Взивано також духовників, щоби піддалися рішенням сего конгресу, бо як сего не зділають, то їх наженуть а поки що їх місце будуть заступати півцо-учителі. Годі повірити — кінчить „Нове Житє“ — в такі страшні небилиці, колиб їх не описувала така поважна часопись як „Русін“.

Вкінци оглянулися. Вислід процесу Гануша управителя львівського бюро Canadian Pacific-a (гл. „Емігрант“ III. 6):

спонукав правительство вглянути в діяльність і інших того рода підприємств та „добродійних товариств“. Ревіаї, починені в ріжких еміграційних бюрах по всіх більших містах і місточках Галичини, Буковини та Шлезка, викрили величезний актовий матеріал, компромітуючий найповажніші фірми і личності. Показало ся, що наш бідний край на цілім своїм просторі був замотаний густою сітію еміграційних гиен, пявок, павуків і всіх інших звірюк та насікомців, які пили теплу кровцю бідних селян і робітників. Виявилися нечувані ніде інде проступки проти 67 § військового та против 1 § еміграційного закону.

Та те все, що стало новиною для правительства, вже давно не було новиною для людей, що добре желали робочій людності. Від ряду літ всі краєві і позакраєві часописи накликували правительство до охорони населення перед визиском еміграційних агентів. На жаль всі ті кличі були голосом вопіючого у пустині, — на них ніхто не звернув уваги. Потреба аж було державної рациї, потреба було, щоби державні чинники переконалися наглядно, що ізза безкарності, яка поспідніми роками запанувала в Галичині, Австро-Угорщина готова остатися без війська, так потрібного в теперішніх неспокійних часах, щоби справа нашої еміграції удостоїлася якої-такої уваги з боку правительства. Завдяки тому нині маємо трохи строгшу контролю над діяльністю агентів а навіть в парламенті появився проект закона охорони емігрантів, однаке до правдивої застанови над долею емігрантів правительству єще дуже далеко. Як виказала дебата по часописях над еміграційним проектом в новім законопроекті в радше узгляднені державні потреби, затеж потреби емігруючої людності підкреслені там дуже неясно і односторонньо. Законопроект опирається на тій основній думці, що еміграція для зарібків в непотрібна тому, що у нутрі держави є досить спосібності до праці і зарібку. Вступні „пояснення“ до 77 параграфів того проекту намагаються сю думку умотивувати на основі статистики, однаке тут заходить поважний сумнів чи прим. 350.000 емігрантів з Галичини, затим п'ять процент всього населення, знайде на рідній території, економічно зовсім незагospодарованій, потрібний заробіток. Законопроект впрост не узгляднює того, що в Галичині населене живе головно в рільної господарки, при якій є занятих більше рук ніж сего було і в потреба так, що величезна надвіжка робітників в краю не може знайти відповідних економічних умов і є змушені шукати хліба де інде. Далі законопроект хотівби взагалі спинити заморську еміграцію а обмежити її на європейські краї. Тим він являється зглядом емігрантів несправедливим. Доказано, що європейська еміграція не приносить великої користі; 200.000

сезонових робітників привозить до краю що найбільше по 100 до 200 корон чистого доходу від особи, затим 20 до 30 міліонів річно, натомість 80 000 американських емігрантів приносить 200 до 250 міліонів корон річно. Посол Стапінський думає, що також з морального згляду еміграція до Америки є кориснішою тому, що в Америці є більше строгий нагляд поліції над публичною моральністю а на вечірних сходинах чи забавах робітники обходяться без алькоголю.

Якби воно не було, то се в певне, що поодинокі точки законопроекту потріба брати з певною остережністю. В цілості однаке закон, обмежуючий самоволю еміграційних підприємств та їх гентів і ставляючий еміграцію під строгим контролем державних властей, є дуже пожаданий та симпатичний і дай Боже, щоби скоро увійшов в життя.

Бібліографічні замітки.

X. Dr. Stan. Sychowski, Praktyczny podręcznik dla opiekujących się wychodźcami. — Rozpraw 1913 г.

Автор тої, для кожного душпастирия незвичайно цінної, книжки є душпастирем убогої 11.300 душ чисельної парохії в західних Прусах. Ізза убожества землі вірні велико-сливицької (Gross Schliewitz, Westpreussen) парохії є змушені помагати собі зарібками в Богатших провінціях Німеччини.

Свою працю автор посвячує „виключно практичним цілям“ а опирає її на своїм власним душпастирським досвідом. Піддав плян, як вести перегляд і статистику душ, перебуваючих на еміграції, як навязувати з ними листові зносини, як ними опікувати ся під моральним і матеріальном зглядом. Та практична частина є заохочена взорами ведення парохіяльних книг, призначених виключно потребам емігрантів, взорами відоїв та листів пароха до парохіян, перебуваючих на чужині, та до їх провідників, до роботодавців і католицьких душпастирів тих місцевостей, де робітники були заняті.

В третій частині маємо тут 21 наук для емігрантів на теми: Уграта віри; О акордниках і їх обовязках; О правах і обовязках панів і робітників; Як емігранти зимою повинні жити дома; О читаню часописій і книжок; О грісі нечистоти; О пиянстві; О ощадності; О картярстві. На ті теми в книжці знаходимо по кілька наук, які в тим цінніші, що всі вони в зимових місяцях тим ревним парохом були виголошенні у велико-сливицькій парохіяльній церкві, затим практично випробовані.

У нас досі Духовенство єще добре не розглянуло ся, яке становиско йому заняті зглядом еміграції, а вже як нею заопікувати ся, многі но мають поняття. Учителем і провідником для них в тім труднім питанію може стати згадана книжка. Дістати можна її в книгарні св. Войтіха у Познани. Оправлений примірник коштує 4 кор. 60 сот. враз з почтовою оплатою. Можна також спровадити через книгарню тов. Шевченка у Львові.

„Товариш“ ілюстрована просвітна часопись, виходить у Львові що суботи. Річна передплата виносить у Австрії 3 корони а в Німеччині 3 марки. Адреса Редакції і Адміністрації є така: „Нове Слово“, Львів, ул. Коперника ч. 22.

Після перегляду кількох перших чисел тої часописи переважно ся, що вона для наших емігрантів дійсно може стати правдивим товарищем і дорадником на чужині. Редакція обіцює нарід просвічувати себ то поучувати його у простій формі про нашу і чужу історію, про здобутки науки і літератури, про течії суспільного питання і життя, учити його чеснот ощадності, прицьовитості і т. п., освідомлювати його в народнім дусі, опікувати ся еміграцією і емігрантами, а при тім стояти остонон від політичних спорів. Вкінці для розривки і забави читачів часопис буде подавати гарні і цікаві оповідання, псуви, стишки і жарти головно з української літератури.

З уваги на ті прикмети „Товариши“ кождий наш емігрант повинен собі його передплачувати.

Псалтиря розширенна — видання бл. п. О. Алексія Слюсарчука — є до набуття: в видавництві Ч. Св. Василя Великого в Жовкві, в книгарні ім. Шевченка у Львові, в книгарні Ставропогійського Інститута у Львові, в тов-і „Дестава“ в Станиславові, в книгарнях Жиборського і Якова Оренштайна в Коломії, і в книгарні Б. Вагшаля в Кутах. Ціна 1. примірника 3 кор., порто 30 сот. — 10⁰ на Рідну Школу. Зазначає ся, що розширенна Псалтиря переведена і пояснена бл. п. О. Слюсарчуком в так знаменно написана, що кождий — чи інтелігент, чи лиш, що знає читати — перечитає її з великим зацікавленем, а навіть з одушевленем.

Часопис „Емігрант“

містить в собі остороги, ради, листи емігрантів, огляд життя заморського і в Німеччині і т. п. Перші два річники можна купити за 1 кор. Переслати переказом під адресою: „Емігранта“ Львові, улиця Коперника 36.